

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA OVIDIUS DIN CONSTANȚA

Bd. Mamaia nr. 124, 900527 Constanța, România - Tel./Fax: +4 0241 606.407, +4 0241 606.467
E-mail: rectorat@univ-ovidius.ro - Web page: www.univ-ovidius.ro

ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE UMANISTE
DOMENIUL DE DOCTORAT: FILOLOGIE

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

**REVISTA *FLOAREA DE FOC*:
DIRECȚIE EDITORIALĂ ȘI INDICE
BIBLIOGRAFIC**

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
Prof. univ. dr. Paul DUGNEANU

DOCTORAND:
Carmen CHIRIAZI (CIORNEA)

CONSTANȚA

2022

CUPRINS

ABREVIERI

INTRODUCERE

1. Preambul motivațional
- 1.1. Obiectivele cercetării
- 1.2. Întrebări de cercetare
- 1.3. Dificultatea
- 1.4. Actualitatea temei de cercetare
- 1.5. Originalitatea studiului
2. Suportul metodologic al cercetării

PARTEA I. REVISTA *FLOAREA DE FOC* – DIRECȚIE EDITORIALĂ

CAPITOLUL I. PERSPECTIVE ASUPRA REVIRIMENTULUI RELIGIOS ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ INTERBELICĂ (1921-1931)

- I.1. Ipoteze de lucru
- I.2. Scurte considerații asupra cadrului istoriografic
- I.3. Tânărul student român în căutarea chipului spiritual al epocii
- I.3.1. „Spre o renaștere a ortodoxiei”. Organele de presă ale asociațiilor studențești creștine
- I.3.2. Federația Asociațiilor Creștine Studențești din România în dosarele Siguranței Generale
- I.3.3. *FASCR și UNSCR prin lupa autorităților*
- I.3.4. Buletinul ACSB și Ideea creștină vs. Apărarea națională și Cuvântul studențesc
- I.3.5. Statutele ACSB-ului
- I.3.6. Dinamica relației maestru – învățăcei
- I.3.7. Paradoxala receptare din presă a lucrărilor F.ASCR -ului
- I.3.8. FASCR-ul și partidele politice
- I.3.9. „Urmare la «YMCA»”. Campania de la *Cuvântul*
- I.3.10. Ceasul limpezirilor
- I.4. Tânăra generație spirituală în dezbateră publică
- I.4.1. Cultura legată de cult. Anacronismul *semănătorist*
- I.4.2. Nichifor Crainic și problematica tinerei generații
- I.4.3. *Gândirea* - poarta către cetatea scriitorilor de prestigiu
- I.4.4. Două manifeste și o anchetă: „Itinerariul spiritual” vs. „Manifestul Crinului Alb” și „Noua spiritualitate” în dezbateră de la *Tiparnița literară*
- I.4.6. „În chestia calendarului”. Temeiurile scripturistice și patristice ale laicului vs. considerentele științifice ale Sfântului Sinod în arena publicistică
- I.4.7. Anchetele de la *Kalende, Vremea*
- I.5. Resorturile angajării în direcția revitalizării religiosului

CAPITOLUL II. DIRECȚIA EDITORIALĂ A REVISTEI *FLOAREA DE FOC*

- II.1. Ipoteze de lucru
- II.2. Peisaj ideologic și cultural. Revista *Floarea de foc* în contextul publicisticii interbelice

- II.2.1. Partidele politice și organele lor de propagandă din România interbelică (1932-1933)
- II.2.2. *Floarea de foc* în peisajul publicistic interbelic: convergențe și divergențe
- II.3. Ziarul *Credința* vs. Grupul *Criterion*. Un scandal de răsunet și un șantajist reductibil
- II.3.1. *Criterion* cu porțile larg deschise (octombrie 1932 - decembrie 1933)
- II.3.2. Un început de drum la sfârșit de an: apariția ziarului *Credința* (decembrie 1933)
- II.3.3. Infiltrarea agentului poliției în redacția ziarului *Credința* (ianuarie 1934-septembrie 1934)
- II.3.4. Arta de a prefăca un succes răsunător într-un scandal pe măsură (octombrie 1934 - 12 decembrie 1934)
- II.3.5. Prietenii la răspântie: Sandu Tudor și Mircea Vulcănescu (13 decembrie-15 decembrie 1934)
- II.3.6. Acțiuni, reacțiuni și un păpușar dibaci (16 decembrie 1935 – 25 ianuarie 1935)
- II.3.7. Sandu Tudor și neliniștile autorităților (26 ianuarie – 21 februarie 1935)
- II.3.8. Sandu Tudor în penitenciarul Văcărești (22 februarie – 2 martie 1935)
- II.3.9. Dezlegări finale (3 martie 1935- 19 iunie 1936)
- II.4. Articolul-program
- II.5. Polifonia strategiilor argumentative. Colaboratorii de prestigiu
- II.6. Revista *Floarea de foc* din perspectiva Poliției și Direcției Siguranței Generale

PARTEA A II-A. REVISTA *FLOAREA DE FOC* - INDICE PE MATERII ȘI ALFABETIC

CAPITOLUL III. INDICELE BIBLIOGRAFIC AL REVISTEI *FLOAREA DE FOC*

- III.1. Preambul metodologic
- III.2. Conducerea revistei
- III.3. Nota bibliografică
- III.4. Indice pe materii
- I. LITERATURA ROMÂNĂ
 - I.1. Versuri
 - I.2. Poeme în proză
 - I.3. Dramaturgie
 - I.4. Proză
 - I.5. Fragmente de roman
 - I. 6 Maxime. Cugetări
 - I. 7. Scrisori
 - I. 8. Prefețe
 - I. 9. Scriitori români de alte expresii lingvistice
 - a. Latină [Versuri]
 - I.10.Critică literară. Generalități
 - I.11. Critică literară pe autori A/Z (Studii. Recenzii. Note. Pamflete. Interviuuri)
- II. LITERATURĂ STRĂINĂ. Texte și critică literară
 - II.1. Literatura engleză și americană.Texte și critică literară (studii, recenzii, note)
 - II.2. Literatura franceză și de limbă franceză. Texte și critică literară
 - II.3. Literatura germană și de limbă germană. Texte și critică literară
 - II.4. Literatura rusă și sovietică. Texte și critică literară
 - II.5. Literatură greacă. Texte și critică literară
 - II.6. Literatură bulgară. Texte și critică literară

- III. TEORETIZĂRI ASUPRA RELIGIEI. BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ÎN FAȚA PROVOCĂRILOR ROMÂNIEI INTERBELICE. MISIUNEA GENERAȚIEI INTERBELICE
- IV. FILOZOFIE. Istoria filozofiei. Metafizică. Materialism filozofic. Critica filozofică pe autori
- V. CULTURĂ
- VI. ARTĂ. Articole, cronici, interviuri, note
 - VI.1. Generalități
 - VI.2. Arte vizuale: Desen. Caricatură. Pictură. Sculptură. Fotografie
 - VI.3. Muzică (românească/ din străinătate)
 - VI.4. Teatru (românesc/ din străinătate)
 - VI. 5. Cinematografie
 - VI.6. Dans. Coregrafie
 - VI.7. Sport
- VII. ETICĂ
- VIII. SOCIOLOGIE ȘI ECONOMIE
- IX. POLITICĂ
 - IX.1. Politică internă
 - IX.2. Politică externă
- X. EDUCAȚIE. ÎNVĂȚĂMÂNT
- XI. ISTORIE
- XII. ICONOGRAFIE. Portrete. Reproduseri. Fotografii. Diverse
- XIII. REDACȚIONALE
 - XIII.1. Anunțuri bibliografice
 - XIII.2. Volume în pregătire
 - XIII.3. Volume apărute
 - XIII.4. Volume primite la redacție
 - XIII.5. Manuscrise primite la redacție
 - XIII.6. Revista revistelor
 - XIII.7. Revista *Floarea de foc*
 - XIII.8. Generalități

CAPITOLUL IV. INDICE ALFABETIC

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

ANEXE

INTRODUCERE

Cuvinte cheie: *Floarea de foc*, publicație interbelică, discurs religios, modele culturale, sămănătorism, poporanism, gândirism, trăirism, sisteme ideologice, viață literară, reviste, presă, direcție editorială, indice bibliografic, semănătorism, poporanism, gândirism, spiritualism, experiență, trăirism, generație, tradiționalism, autohtonism, modernism, universalism, etnocentrism, asociații studențești creștine, ortodoxism, confesionalism, interconfesionalism, naționalism integral, creștinism integral.

1. Preambul motivațional

Lucrarea de față își propune să abordeze o temă de larg interes nu doar pentru cercetătorii din domeniul filologic, ci și pentru istorici, teologi, sociologi sau antropologi, completând fascinantul, freneticul, trepidantul și deopotrivă controversatul tablou al publicisticii interbelice românești, așa cum se configurează el prin cercetările de până acum.

Floarea de foc a apărut în Bucureștiul interbelic, între anii 1932-1936, fiind cunoscut faptul că în acest interval publicația a cunoscut semnificative întreruperi în periodicitatea ei (în perioada 1934-1935 nu a apărut niciun număr), aspect elucidat și de nota bibliografică a revistei inclusă în prezenta lucrare. Niciuna dintre colecțiile marilor biblioteci nu deține toate numerele publicației *Floarea de foc*, aspect care a impus coroborarea surselor, cu atât mai mult cu cât deceniile distanță de la tipărirea revistei au adus și neajunsul deteriorării hârtiei, ceea ce a îngreunat semnificativ ritmul cercetării.

Directorul publicației, Sandu Tudor, autorul unei opere vaste ce-l ipostaziază în eterogene roluri – poet mistic, neoimnograf, prolific gazetar, remarcant teolog și om de cultură – și-a urcat sufletul la ceruri din închisoarea Aiudului, în noaptea dinspre 16 spre 17 noiembrie 1962, ca Ieroschimonahul Daniil. Profilul monahului Daniil Sandu Tudor a constituit subiectul tezei mele de doctorat în domeniul teologic – *Părintele Daniil Sandu Tudor – o microistorie a rezistenței BOR sub totalitarismul comunist*¹ – și a numeroase studii² și volume publicate până-n

¹ A se vedea Carmen CIORNEA, *Priest Daniil Sandu Tudor – a microhistory of the resistance during the communist totalitarianism*, AB-ART Publishing House, Budapesta, 2020.

² Dintre care amintim Carmen CIORNEA, “The «Rugul Aprins» («The Burning Bush») Association between legality and legitimacy”, in *Cross-Cultural Management Journal*, nr.1, 2020, pp. 31-39; Idem, “Monk Agaton (Sandu Tudor) and the desires of the christian mission”, *Network Intelligence*, volume VIII, Issue 15, 2020, pp. 35-43; Idem, “The investigation and the trial of the Monk Agaton (Sandu Tudor). The paradoxical twin situation victim-executioner”, *SEA–Practical Application of Science*, volume VIII, 2020, Issue 22, pp. 91-105; Idem, “From Monk Agaton to Hieroschemamonk Daniil. The clandestine stage of «Rugul Aprins» («The Burning Bush»)”, in *SEA–Practical Application of Science*, Volume VII, Issue 21, 2019, pp. 293-302; Idem, “The First Arrest of Monk Agaton (Sandu Tudor). Jilava, Poarta Albă, Culmea – human avatars in the prison”, in *SEA–Practical Application of Science*, Volume

prezent³.

Iată de ce m-am oprit acestui subiect: din nevoia de a clarifica multiplele controverse legate de imaginea gazetarului Sandu Tudor, controverse în care etichetările defăimătoare „șantajist”, „dandy”, „oportunist” stârnesc pasiuni și polemici acide. Pentru a împlini scopul studiului de față, am publicat colecția integrală de articole din *Floarea de foc* ale lui Sandu Tudor⁴, lucrare prin care, apreciem noi, este așezată într-o lumină nouă personalitatea plurivalentă a celui care avea să întemeieze Rugul Aprins – o simbioză între cult și cultură, o cale de preservare a umanității în contextul unui totalitarism comunist tot mai mutilant.

1.1. Obiectivele cercetării

Ceea ce mi-am dorit să realizez prin acest studiu a fost, mai întâi, să analizez în ce măsură textele publicate de Sandu Tudor în prima sa revistă, *Floarea de foc*, îi verifică statura de instruit teolog și literat și, implicit, să descopăr dacă prin programele datorate conducătorului publicației transpare o afiliere politică, o direcție ideologică, fie ea de dreapta sau de stânga. Partea a II-a a lucrării reprezintă partea cea mai consistentă, prin realizarea indicelui bibliografic. Tema propusă a presupus, cu precădere, o analiză descriptivă, o inventariere a numărului mare și, implicit, a eterogenelor subiecte abordate de către redactorii și colaboratorii publicației ce constituie obiectul nostru de studiu, precum și o scrutare a liniilor evolutive care pot fi observate în direcția ei editorială, cu eventualele schimbări de atitudine sau, dimpotrivă, cu reafirmarea de-a lungul timpului a unor principii și obiective inițiale.

Prin urmare, prezenta lucrare poate fi privită și ca o aprofundare a anterioarelor demersuri de cercetare în care m-am străduit să pun în evidență monumentală personalitate a clericului Daniil Sandu Tudor. De această dată, însă, efortul elucidării a fost orientat asupra aspectelor semnificative

VII, Issue 21, 2019, pp. 285-292, Idem, “The arrest and the investigation of the group «Rugul Aprins» («The Burning Bush»)", in *Law, Society & Organisations*, Volume V, Issue 8, 2019, pp. 49-57; Idem, “The trial of the group of «Rugul Aprins» («The Burning Bush»)", in *Law, Society & Organisations*, Volume V, Issue 8, 2020, pp. 33-42; Idem, “Paradoxical reception of Sandu Tudor’s works during The Second World War”, in *Management Intercultural*, Volume XIX, nr. 39, 2017, pp.175-188; Idem, “Sandu Tudor, the mentor and the catalyst of spiritual movement from Antim. The evolution of association «Burning Altar»”, in *Management Intercultural*, nr. 37, 2016, pp. 415-420.

³ A se vedea Carmen CIORNEA, *Hieroschemamonk Daniil Sandu Tudor – mystical poet*, Editura Eikon, București, 2021; Idem, „Să nu fiți căldicei!” *Sandu Tudor și întemeierea Rugului Aprins* (1940-1952), prefață dr. Marius Oprea, cuvânt înainte Pr. Nicolae Bordașiu, Editura Eikon, București, 2018; Idem, *Sandu Tudor și asociațiile studențești creștine din România interbelică*, prefață dr. Nicușor Nacu, Editura Eikon, București, 2017; Idem, *Chipul Rugului Aprins*, prefață Marius Vasileanu, Editura Eikon, București, 2015.

⁴ A se vedea Sandu TUDOR, „*Floarea din foc*” 1932-1936, Editura Eikon, București, 2022, volum în care selectarea și tehnoredactarea textelor, alături de cuvântul introductiv, nota asupra ediției, notele de subsol și indicele de nume ne aparțin.

din etapa de formare a jurnalistului Sandu Tudor, directorul publicațiilor interbelice *Floarea de foc* și *Credința*. Impresionant este că încă de pe acum – sigur, în calitate de director al unei publicații – a reușit să-i aducă laolaltă pe intelectualii care au amprentat indelebil cultura românească interbelică, figurile reprezentative ale tinerei generații spiritualiste.

1.2. Întrebări de cercetare

Principală întrebare este dacă revista *Floarea de foc* a reușit să se sustragă imperativelor ideologice ale vremii și să-și păstreze prin direcția sa editorială caracterul apartiniec, neînregimentat vreunei doctrine politice. Evident că de rezolvarea acestei problematice țin multe alte aspecte. Cum a evoluat publicația *Floarea de foc* în decursul anilor 1932-1936? Cum a fost planificată și organizată activitatea editorială de către conducătorul revistei, Sandu Tudor? Care au fost principiile coordonării editoriale? Ce loc a ocupat *Floarea de foc* în contextul publicisticii interbelice? Care au fost temele predilecte diseminate în spațiul public? Apoi, scrutarea direcției editoriale impune refacerea traseului parcurs de gazetarul Sandu Tudor, demers care, la rândul său, ridică alte semne de întrebare legate de circumstanțele formării sale socio-profesionale și duhovnicești, de contextele culturale și istorice, de prietenii pe care le-a creat cu cei cărora acum le publica textele în revista sa ș.a.

Se cuvine să semnalăm din capul locului că soluțiile studiului nostru nu au pretenția exhaustivității. De altfel, pentru a preîntâmpina eventualele neclarități, am deschis fiecare capitol din prezenta lucrare cu ipotezele de lucru.

1.3. Dificultatea

Aducerea la lumina tiparului a creației publicistice tănuită de rândurile publicației *Floarea de foc* a reprezentat depășirea unor dificultăți multiple, adesea descurajante.

Prima etapă a cercetării de față, faza „administrativă”, obligatorie oricărei îndeletniciri cu caracter științific, presupunea, firește, o inventariere globală a achizițiilor, ceea ce s-a tradus prin coroborarea a nu mai puțin de patru surse – colecțiile din Biblioteca Academiei, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca și, respectiv, Arhiva CNSAS (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității) și aceasta deoarece niciuna dintre colecțiile marilor biblioteci nu deține toate numerele publicației *Floarea de foc*. Mai precis, în Biblioteca Academiei am regăsit următoarele numere: 1-

11 din anul I (1932); 1-3 din anul II (1933) și 1-11, 16-22 din anul III (1936) ale publicației *Floarea de foc*. Biblioteca Centrală Universitară "Carol I" deține în colecțiile sale numerele din 6, 13, 23 și 30 ianuarie 1932; 6, 13, 20 și 27 februarie 1932; 6, 12, 19 și 26 martie 1932; 25 martie și 30 aprilie 1933 și, respectiv, pe cele din 25 ianuarie 1936; 1, 8, 15, 22 și 29 februarie 1936; 15 martie 1936, 4 aprilie 1936, 28 mai 1936, 4 și 11 iunie 1936 din periodicul *Floarea de foc*. Colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga” Cluj-Napoca cuprind numerele 1-8 și 10 din anul I (1932), 1-3 din anul II (1933) și 3-22 din anul III (1936). În Arhiva CNSAS (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității), în dosarul 013495, vol. 2, fondul Penal, se regăsesc numerele 4 (f. 81), 5 (f. 83), 6 (f. 103) și 12 (f. 87) din anul I (1932) al publicației care l-a așezat pe Sandu Tudor pentru prima dată în postura de director al unui ziar. De la sine înțeles că identificarea acestor surse a însemnat consultarea multor alte cataloage de bibliotecă, arhive etc. iar orarul redus (în răstimpuri, chiar suspendat) al instituțiilor mai sus-menționate din perioada pandemiei s-a înscris în aceeași gamă a elementelor împovărătoare, trenante. Peste toate acestea, adaug deceniile distanță de la apariția revistei care, previzibil, au adus și neajunsul deteriorării hârtiei (pagini cu marginile roase, file lipsă, litere sau chiar pasaje ilizibile, șterse fiind fenomene frecvente) și iată, așadar, cum reproducerea cu fidelitate a textului a impus, de cele mai multe ori, un studiu laborios.

Adăugăm aici și interpretarea precaută a resurselor arhivistice, documentele întocmite de organele specializate ale Direcției Poliției și Siguranței Generale, *demnii înaintași* ai Securității, furnizând, nu o dată, o realitate contorsionată. Motivul? Conținuturile nu pot fi interpretate în afara intereselor poliției politice. Scopul întocmirii diverselor note, referate, rapoarte etc., pe care astăzi le regăsim în dosarele ACNSAS, era obținerea, analizarea și sintetizarea informațiilor cu caracter politic și personal pentru identificarea potențialilor adversari și, în consecință, pentru adoptarea unor contra-măsuri.

1.4. Actualitatea temei de cercetare

A merge pe urmele celor care au ales să facă jertfa supremă pentru a nu abdica de la lucrarea lor pe pământ în numele lui Hristos și al neamului⁵ rămâne un traseu la capătul căruia valorile creștine,

⁵ Se cuvine să amintim aici că Părintele Daniil Sandu Tudor se află de mai multă vreme în atenția Comisiei de Canonizare a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, fiind inclus în martirologiul din 2007. A se vedea ***, *Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist*, EIBMBOR, București, 2007, pp. 158-167 (articolul despre Daniil Sandu Tudor este semnat de istoricul George Enache).

naționale și etice sunt reînnoite, pilda lor salvându-ne de toate răcilele personale și sociale ale vremii.

Or, Sandu Tudor, viitorul Ieroschimonaș Daniil, prilejuiește tocmai o astfel de traiectorie iar finalitatea majoră a tezei prezente constă în probarea gândirii și vocației teologice a tânărului gazetar în formare și, apoi, a directorului de revistă, care, astfel, avea șansa de a impune o direcție editorială în ansamblul extrem de diversificat și polemic al presei românești interbelice. Rezultatele scontate presupun automat atingerea obiectivelor și elucidarea răspunsurilor în ceea ce privește întrebările de cercetare.

1.5. Originalitatea studiului

Revista *Floarea de foc*, în integralitatea ei, nu a constituit obiectul de cercetare al vreunui alt studiu, principala cauză constituind-o, apreciem noi, faptul că niciuna dintre colecțiile marilor biblioteci nu oferea posibilitatea consultării tuturor numerelor publicației. Așadar, contribuția majoră a cercetării noastre rezidă în aducerea în prim plan a unei reviste cvasinecunoscute, cu toate că în rândurile ei sunt tănuite textele elitelor culturale din România interbelică, cât și în abordarea unor metode și tehnici de cercetare biblioteconomice, care au permis organizarea conținutului publicației pe materii și autori.

Completarea datelor despre revistă cu sursele inedite găsite în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Arhivele Naționale Istorice Centrale și Arhiva Bibliotecii Academiei Române asigură deopotrivă originalitatea tezei de față.

2. Suportul metodologic al cercetării

Pentru primul capitol al lucrării am considerat necesară metoda microistoriei, metodă care a oferit posibilitatea focalizării nu doar a subiectului (tânărul gazetar Sandu Tudor) și a eterogenelor contexte ale formării sale în perioada 1919-1932, cât și a viziunii pe care jurnalistul o avea față de toate aceste circumstanțe ale devenirii sale pământești.

În cel de-al doilea capitol al tezei noastre am recurs la metoda comparativă. Am aplicat exigența comparatismului sincron și diacronic asupra revistei *Floarea de foc* pentru a identifica locul pe care-l ocupa în cadrul publicațiilor românești interbelice, evoluția în perioada 1932-1936, coordonarea editorială, tematicile predilecte, principiile guvernante ale directorului și ale colaboratorilor revistei (ponderea deținând-o reprezentanții tinerei generații spiritualiste), reflectarea aspectelor literare, teologice, culturale, naționale, politice ale vremii.

În partea a doua a lucrării, compusă din ultimele două capitole, am abordat metoda cercetării bibliografice. Astfel, conținutul complex al articolelor revistei *Floarea de foc* a fost grupat pe treisprezece specialități, întâietate având literatura beletristică, precum și textele cu tematică teologică, materii care constituie baza publicației de față. În rest, ierarhizarea materialelor s-a făcut potrivit clasificării zecimale universale.

Apreciem că prin utilizarea acestor instrumente de lucru, specifice biblioteconomiei, sunt clarificate preocupările revistei și ale colaboratorilor ei. Sistematizarea pe materii și autori a articolelor revistei *Floarea de foc* în funcție de conținut, vine în sprijinul cercetării științifice, facilitând accesul celor care au intenția de a studia, cu rigurozitate, publicațiile marilor personalități ale interbelicului românesc, grupate în jurul periodicului, sau toate materialele care ar trata una dintre eterogenele probleme de literatură, teologie, artă plastică, teatru, muzică, ideologie, viață culturală, religioasă, socială, politică, etc. din cuprinsul publicației.

Nu putem să nu facem un popas legat de situarea dilematică a oricărui cercetător ce-și asumă rolul de a investiga o problemă ce ține de interbelicul românesc. Cel mai probabil încercarea noastră de a găsi posibile răspunsuri la ipotezele de lucru incluse în prezentul studiu vor trezi suspiciuni, având în vedere polemicile aprinse, pasiunile pe care dezbaterea asupra acestui subiect le suscită încă. Prin urmare, metoda și mijloacele de lucru se adaugă prezumției nepărtinirii⁶, dezimplicării, firul roșu al întregului nostru demers de cercetare. Că interpretarea informațiilor obligă la formularea unor opinii personale e dincolo de orice echivoc, însă, subliniem prin această prezumție situarea noastră *în cercetare* și nu în polemicile peisajului cultural actual. Prezentul studiu se dorește o analiză în care nu se vor opera procese de intenție și nu se vor procura argumente vreunor idiosincrazii identitare, o analiză în care preeminența onestității și responsabilității intelectuale să se păstreze principiu fundamental.

3. Prezentarea sintetică a părților principale din teza de doctorat

Cele două părți ale tezei de doctorat se compun, fiecare, din câte două capitole.

⁶ O amplă prezentare a prezumțiilor de la care se poate revendica un autor în tratarea spinoasei problematice a istoriei interbelicului românesc se regăsește și în „O (imposibilă) prefață”, cuvântul înainte al volumului *Paradoxul român*, natura prezumțiilor fiind corelată cu ideea perceperii unor realități interbelice multiple: „Împărțirea obișnuită a epocii între «tradiționaliști» și «moderniști», unanim acceptată de la Eugen Lovinescu la Zigu Ornea, ori între democrați și extrema dreaptă, subiacentă cărților lui Ornea, Volovici, și alții, sînt două decupaje, printre altele posibile, care nu pot prinde întregul perioadei, nici oferi viziunea ei globală. Acțiunile și textele acestei perioade manifestă norme și puncte de vedere atât de fundamental diferite, încît ele cu greu se pot raporta la un referent istoric comun. Deși s-au înscris în același timp și spațiu, ele nu par a trimite la același referent politic și cultural, ci la mai multe «Românii» diferite între ele”. (Sorin ALEXANDRESCU, *op. cit.*, pp. 16-17).

Cartografierea direcției editoriale a publicației *Floarea de foc*, în opinia noastră, nu se putea realiza în absența descifrării contextelor culturale și istorice în care s-a format viitorul director (Sandu Tudor) alături de acei tineri colaboratori ai revistei care au fost prezențe constante în toate circumstanțele ce i-au marcat devenirea în această etapă (1919-1932).

În acest prim capitol am urmărit implicarea acestor tineri publiciști în marile dezbateri ale României interbelice legate de necesitatea revirimentului religios, a cunoașterii și aplicării principiilor creștine în toate manifestările vieții și am explorat oferirea unor posibile răspunsuri la următoarele ipoteze de lucru: A fost adusă ortodoxia în spațiul public ca urmare a activității (în sensul larg al termenului) lui Nichifor Crainic, Nae Ionescu și a ucenicilor acestora? Cum le-au fost influențate traiectoriile culturale, personale și socio-profesionale de acești maeștri? A existat în publicistica și acțiunile acestor tineri o rezistență la spiritul european? Au fost aceștia refractari la ecourile modernizării, racordării României la Europa civilizată susținând în schimb edificarea unui model propriu pe baza specificului național? Discursul lor public urmărea și valorizarea ideologică, ideologizantă și discriminatoare? A existat în România interbelică dintre anii 1919-1932 o percepere unitară a conceptelor creștinism, ortodoxism, naționalism, violență, extremism, antisemitism? Acțiunile actorilor pe care-i vizează prezentul demers de cercetare au fost parte integrantă a unui proiect etno-naționalist ortodox în care Biserica Ortodoxă Română a jucat un rol activ?

Cum analiza noastră a presupus descifrarea unui context cultural față de care ne aflăm la o considerabilă distanță de timp, aceasta a atras de la sine o serie de avantaje, dar, inevitabil, și anumite neajunsuri.

Mai întâi, subliniem avantajul privirii *din afară* a unui fenomen cultural, neimplicarea directă în evenimentele ce-l compun asigurând o perspectivă dacă nu neutră, cel puțin detașată, necontaminată de doza de subiectivism inherentă trăirii ca atare a acelor întâmplări. Sigur, aceasta nu exclude posibilitatea de a percepe nu doar cognitiv, ci și emoțional evenimentele integrate traseelor existențiale ale acestor tineri gazetari creștini a căror evoluție spirituală o punem sub lupă. Dimpotrivă, putem *trăi* deopotrivă trecutul și viitorul acelor evenimente, în sensul că, spre deosebire de protagoniștii lor, noi avem marele privilegiu de a cunoaște deznodământul, capătul itinerariului lor spiritual. Însă, acest plus, adus de percepția post-evenimentială, nu este lipsit de capcane. Un prim pericol îl reprezintă prejudecățile, idiosincraziile, stereotipurile negativizante vs. pozitivante asociate respectivelor personaje și întâmplări, stereotipuri articulate pe lectura

diverselor ambalaje hermeneutice prin care istoricii, criticii literari, antropologii, filozofii, sociologii, politologii etc. le-au filtrat și diseminat în spațiul public de-a lungul vremii.

Așadar, pentru a evita pericolul transformării demersului nostru de cercetare într-o demonstrație a unor concluzii deja exprimate, respectiv într-o (re)punere în circulație a aprecierilor unor importante personalități, ale căror poziții pe marginea acestui fragment din istoria culturală românească sunt de notorietate, am pornit investigația de la surse primare. Pentru a recupera percepția actorilor direct implicați asupra evenimentelor, cât și asupra resorturilor interioare care le-au determinat acțiunile, am avut în vedere articolele publicate de aceștia în epocă, însemnările memorialistice și corespondența. În ceea ce privește percepția celor din jur față de atitudinile, faptele și consecințele implicării acestor tineri în marile dezbateri pe tema ortodoxiei din România anilor 1920-1932, am recurs, cu precădere, la scrutarea colecțiilor din Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității sau din Arhivele Naționale Istorice Centrale (instituții în care am calitatea de cercetător acreditat), cu accentul pe acele documente care până în momentul de față nu au constituit obiect de studiu, cât și la filtrarea ecourilor din periodicele vremii.

Așa cum am semnalat și în introducere, analiza dosarelor din Arhivele citate anterior necesită o hermeneutică aparte. Nu putem face abstracție de finalitatea documentului, și anume incriminarea, compromiterea *obiectivului*. De aici și importanța coroborării lor cu alte surse, analiza comparativă fiind o cale eficientă de a recupera, măcar în parte, pulsul real al întâmplărilor.

De altfel, decalajul temporal major nu aduce doar avantaje. Cu cât distanța dintre momentul trăirii și cel al evocării/interpretării crește, cu atât mai legitimă este punerea sub semnul întrebării a calității informației. Apoi, fiecare epocă are însemnele, valorile culturale, religioase, economice, naționale, statale, etnice etc. proprii. Evident că există o diferență semnificativă între perceperea realității din perspectiva tânărului creștin român al secolului XXI și cea a tânărului creștin din România interbelică. Tocmai de aceea se impune o perspectivă sincronă contextului evenimential, o focalizare din unghiul exclusiv al acelui context istoriografic, perspectivă care permite cercetarea fără o contaminare a respectivelor evenimente cu ideile noastre, cu modelele noastre teoretice, circumscrise culturii curente⁷.

În capitolul al II-lea al tezei de doctorat am focalizat direcția editorială a primei publicații care-l așeza pe Sandu Tudor la masa directorilor de ziare. Cum am afirmat și în introducere,

⁷ Pentru o prezentare, pe larg, a opoziției conceptelor „contextualism istoriografic” și „textualism” a se vedea Sorin ALEXANDRESCU, *Paradoxul român*, Editura Univers, București, 1998, pp. 11-12.

motivația de a studia temeinic revista „Floarea de Foc” a fost nu doar de factură obiectivă, pragmatică, ci și subiectivă. Sandu Tudor, directorul publicației care constituie subiectul tezei de față, este de mai bine de un deceniu epicentrul muncii noastre științifice. Prin urmare, realizarea lucrării se înscrie într-o evoluție, credem noi, firească, de aprofundare a unei problematice de cercetare, merită să descopere acele pliuri ascunse, nedescifrate (încă) ale acestei monumentale personalități, care-și merită recunoașterea nu doar în istoria BOR, ci și în istoria literaturii și civilizației române.

Sigur că instrumentele de lucru specifice biblioteconomiei, la care am apelat în cea de-a doua parte a lucrării noastre (ultimele două capitole), când am alcătuit indicele bibliografic și alfabetic al publicației, au oferit date precise cu privire la tematicile abordate de toți cei care au texte publicate în paginile revistei conduse de Sandu Tudor, însă ceea ce ne-am propus să așezăm sub lupă în acest al doilea capitol a fost, mai întâi, situarea periodicului *Floarea de foc* în agora publicisticii interbelice și, ulterior, clarificarea principiilor coordonării editoriale, așa cum transpar ele din articolul-program. Un loc aparte îl ocupă subcapitolul „Ziarul *Credința* vs. Grupul *Criterion*. Un scandal de răsunet și un șantajist redutabil”, în care am abordat o problemă ce stârnește încă divergente puncte de vedere și resentimente: scandalul pornit de la Zaharia Stancu, care a publicat în paginile ziarului *Credința*, al cărui director era tot Sandu Tudor, un material defămător la adresa unor membri marcanți ai grupării *Criterion*.

Pentru a recupera modul în care a fost receptată în epocă activitatea editorială a publicației noastre, din nou, am recurs la analogia dintre resursele arhivistice⁸ și articolele din presa vremii ce reflectau această temă. De altfel, punctul nevralgic pe care-l vizăm – a fost sau nu tributară vreunei ideologii politice revista *Floarea de foc* – impunea, apreciem noi, consultarea acestor surse primare.

În cel de-al treilea capitol al tezei am organizat articolele revistei în funcție de conținut – o muncă ce a presupus depășirea unor semnificative obstacole. Trecând peste aspectele care au ținut de dificultatea descifrării unui text imprimat pe o hârtie deteriorată de deceniile scurse între tipărire și momentul lecturii, stabilirea unei table de materii, sistematizarea tematică a subiectelor extrem de diversificate pe care le-au abordat jurnaliștii ce au ales să-și însemne numele în cuprinsul publicației *Floarea de foc* (subiectul studiului nostru), chiar și prin instrumentele de lucru specifice

⁸ Un rol important în acest demers l-au avut informațiile integrate în filele dosarului din Arhiva CNSAS, fond Penal, dosar nr. 013495, vol. 2, *passim*.

biblioteconomiei, a presupus un studiu temeinic.

Pe lângă articolele cu caracter beletristic și teologic, materii de bază ale revistei, am identificat alte 11 specialități, după cum urmează:

1. Literatura română. Texte și critică literară
2. Literatură străină. Texte și critică literară
3. Teoretizări asupra religiei. Biserica Ortodoxă Română în fața provocărilor României interbelice. Misiunea generației interbelice
4. Filozofie
5. Cultură. Știința în general
6. Artă
7. Etică
8. Sociologie
9. Politică
10. Educație. Învățământ
11. Istorie
12. Iconografie
13. Redacționale

În ceea ce privește tehnica de lucru, ierarhia materialelor a fost realizată în funcție de clasificarea zecimală universală.

În cadrul fiecărui capitol, articolele au fost sistematizate cronologic: anul, numărul, luna. Au fost menționate numele și prenumele autorului, titlul articolului, anul revistei, anul calendaristic, numărul și paginația.

În cazul în care informațiile au fost prea laconice, s-au făcut unele precizări care au fost încadrate între paranteze drepte.

Indicele alfabetic din capitolul final al lucrării completează și ușurează consultarea revistei, acesta presupunând adunarea tuturor articolelor semnate de un autor în rândurile publicației. S-au făcut următoarele referiri: cifra romană a capitolului pe materii, numărul de ordine al fiecărui subcapitol, anul apariției și numărul revistei.

Am căutat, în acest mod, să evidențiez direcția revistei și preocupările colaboratorilor ei.

CONCLUZII

Momentul apariției revistei *Floarea de foc* s-a așezat pe fundalul unei scăderi a interesului pentru Ortodoxie și Tradiția patristică în conștiințele tinerilor, perioada 1930-1932 fiind recuperată în conștiința lui Mircea Vulcănescu – *spiritus rectus* al noii generații – drept un „moment nespirtual”. Ritmul accelerat al prefacerilor societății interbelice, efervescența spațiului cultural coroborată, însă, cu frământările clasei politice și presiunile ideologice multiple, au determinat o evoluție sinusoidală a presei, astfel încât, deși 1931-1935 a reprezentat un vârf fără precedent în ceea ce privește numărul periodicelor, acestea pe cât de repede apăreau, pe atât de repede și dispăreau din scena publicistică. Lupta pentru supraviețuire le determina să adopte eterogene strategii: fuzionarea cu altele mai solide, solicitarea de spațiu în paginile altei publicații. Și *Floarea de foc*, de altfel, a recurs la o asemenea strategie, astfel că în ultimul an al apariției sale (1936), au apărut cu titlul de „supliment literar de Duminică al ziarului «Credința»”, nu mai puțin de opt numere (numerele 8-15). La fel de adevărat e faptul că majoritatea au alunecat în politic, strategie necesară în vederea menținerii în arena publicistică, chiar dacă prețul deontologic era mare: partidele politice respective preluând, în fapt, controlul asupra conținuturilor publicației.

Problema înregimentării lui Sandu Tudor sau a colegilor săi de generație în vreo ideologie politică în 1932 era exclusă. În această etapă a devenirii lor morbul politicii prilejuia, mai degrabă, subiect al delimitărilor, tinerii respingând vehement subordonarea religiosului de către politic și sancționând public (vezi ieșirea lui Sandu Tudor din rândul colaboratorilor revistei *Gândirea*) orice derapaj de această natură.

Fără îndoială că direcția editorială era înscrisă pe traiectoria neotradiționalistă pe care directorii de conștiință, Nae Ionescu și Nichifor Crainic, o edificaseră, dar ea trebuie receptată în contextul mult mai larg al preocupării universale a omului pentru sentimentul sacralului (cu căile sale protestante, catolice sau ortodoxe) supra-național. Formarea celor recunoscuți drept *gândiriști ortodoksiști* – Sandu Tudor, Mircea Vulcănescu, Paul Sterian, Petru Manoliu – nucleul greu al redacției *Floarea de foc*, nu poate fi redusă doar la școala de la revista *Gândirea* și ziarul *Cuvântul*. Revirimentul religios a fost un fenomen de anvergură mondială (am arătat în primul capitol dezvoltarea fulminantă pe care au cunoscut-o organizațiile YMCA sau YWCA în epoca interbelică la nivel mondial). Prin urmare, erudiția teologică a lui Sandu Tudor, Mircea Vulcănescu sau Paul Sterian, de pildă, a fost completată prin contactul tinerilor studenți în cadrul Congreselor Federației Universale a Asociațiilor Studențești Creștine sau ale Federației Asociațiilor Studențești Creștine din România cu delegațiile de peste hotare, contacte care le-au asigurat clarificarea modalităților

de înnoire a chipului spiritual al lumii. Căutările tinerilor studenți creștini au găsit răspunsuri pe două căi. Prima cale a fost din Apus (am arătat că YMCA și YWCA erau asociații de sorginte protestantă): misionarismul protestant, anglo-saxon, cât și antimodernii francezi catolici, grupați în *Action française*. A doua cale, răsăriteană, le-a fost deschisă prin întâlnirea teologilor și filozofilor ruși creștin-ortodocși, autoexilați din pricina bolșevismului în capitala Franței, profesori ai Institutului Teologic Ortodox Saint-Serge. În cazul directorului Sandu Tudor, isihia spre care încă de pe acum se clădea lăuntric, i se descoperise prin intermediul călugărilor atoniți.

Prin urmare, tinerii ortodoksiști ce înțelegeau spiritualitatea drept viață duhovnicească erau racordați la dezbaterile de anvergură mondială pe tematică religioasă, dezbateri care vor constitui temele predilecte ale revistei fondată prin efortul lor comun și condusă de Sandu Tudor – *Floarea de foc*.

În ce privește traseul particular urmat de Sandu Tudor până la acest moment al trecerii la cârmă (a fost și ofițer de marină) revistei *Floarea de foc*, acesta fusese, pe rând, membru activ al ASCB-ului, FASCR-ului și FUSCR-ului, respectiv, al tinerei generații interbelice și până în acest moment (6 ianuarie 1932 – data apariției primului număr al publicației sale) își căpătase reputația de titrat publicist, poet mistic, neoimnograf și prozator ortodoxist. Din prolifică sa activitate reiese profilul unui creator pentru care formele vieții culturale capătă valoare doar în măsura în care se constituie în trepte, mijloace de spiritualizare, respingând implicarea în agora culturală sub semnul valorilor pozitivismului, scientismului, raționalismului ateu, estetismului sau urbanismului care exclud religia. Regăsirea în spiritualitatea tinerei generații era înțeleasă de directorul nostru de revistă prin chipul ei supra-firesc, prin caracterul transcendent care transpare din viața sufletească a omului duhovnicesc. De aici și dinamica lui Sandu Tudor, pe tărâmul cultural al interbelicului românesc, cu predilecție îndreptată către mediile în care valorile vieții duhovnicești erau cultivate, către călăuzele care îi puteau lumina calea dreptei credințe (apropierea sa de Părintele Gala Galation și, mai ales, de Mitropolitul Tit Simedrea era de notorietate, cea din urmă fiind speculată de oamenii Siguranței Generale, după cum am arătat). În fapt, dacă ar fi să identificăm chipul anume, nota distinctivă a lui Sandu Tudor aceasta ar fi, în opinia noastră, apriga sa luptă lăuntrică pentru a accede la o îmbunătățită viață duhovnicească, adâncită prin isihie, prin practica ascetică a rugăciunii inimii, pe care o cunoscuse încă din 1929 de la călugării atoniți, când prin mijlocirea Mitropolitului Tit Simedrea, obținuse o bursă pentru a merge în Sfântul Munte Athos. Fascinația pe care o exercita această lume monahală pentru cel care, acum, își împlinea un proiect ce data de mulți ani – acela de a întemeia o revistă proprie – anunța postura Ieroschimonahului Daniil, model

de rezistență prin credință și cultură, ce nu a abandonat identitatea sa de *homo religiosus* în fața tăvălugului comunist ateu din anii ce aveau să vină, jertfa supremă plăindu-i prețul mai mic.

Așa explicăm și salvarea publicației sale de eclecticism, în pofida acoperirii unor tematici extrem de diversificate (vezi tabla de materii), spiritualitatea, ortodoxismul, autohtonismul și universalismul, misticismul, experiențialismul, apetitul metafizic rămân liniile directoare ale periodicului *Floarea de foc* până la ultimul număr (ultima pagină a revistei include articolul de fond al directorului în care realizase o anchetă pe tema generației, dezbatere actualizată prin polemica dintre Zaharia Stancu și Mircea Eliade, primul dintre ei formulând caracterizarea ce a stârnit vâlvă în epocă, publicată în paginile revistei noastre, „generația în pulbere”).

Tânărul director Sandu Tudor a reușit să-i aducă laolaltă pe intelectualii care au amprentat indelebil cultura românească interbelică, figurile reprezentative ale tinerei generații spiritualiste. Nu mai puțin de 158 de autori, scriitori români și străini, au texte publicate în rândurile publicației sale. Regăsim în paginile periodicului *Floarea de foc* pe lângă personalitățile proeminente ale spațiului cultural național și internațional și scriitori aflați la început de drum, cvasinecunoscuți, cărora generosul director le-a acordat girul său de încredere, iar opera sa nu a rămas fără urmări, mulți dintre ei confirmând, în anii ce aveau să vină, autenticitatea lor valoare. Sandu Tudor a asigurat astfel transferul valorilor efervescente ale generației spirituale către generațiile ce încercau să răzbească prin hățișurile spațiului cultural al României interbelice.

Așadar, în urma sintezei datelor oferite atât prin realizarea indicelui bibliografic, cât și prin cercetarea temelor predilecte, a principiilor coordonării editoriale și, respectiv, a situării în contextul publicisticii interbelice, conchidem că publicația *Floarea de foc*, în pofida circumstanțelor politice deconcertante ale României interbelice, nu a fost organul de propagandă al vreunui partid politic al vremii. Chiar dacă, sporadic, anumiți colaboratori ai revistei, au realizat materiale prin care ilustrau o ideologie politică specifică, este incontestabil faptul că ponderea au deținut-o subiectele din spațiul cultural și spiritual, direcție impusă, cu precădere, de către directorul revistei ce a constituit obiectul prezentului demers de cercetare – *Floarea de foc*.

Or, să reușești să sfidezi influențele nivelatoare ale contextului socio-politic (cu evidente accente ideologice), să reușești să conservi conținutul tematic al publicației tale îndreptat cu predilecție către subiecte extrase din viața culturală românească și universală, să reușești să evaluezi de o manieră corectă calea menținerii în simplitate, pe care o indica dimensiunea Tradiției, să acționezi sub imperativele unei conștiințe centrate în misterul creației lui Dumnezeu pentru a

constitui o platformă de expresie cultural-artistică la cel mai înalt nivel – toate sunt izbânzi prin care se verifică statura morală, spirituală, intelectuală și profesională a omului de presă Sandu Tudor.

BIBLIOGRAFIE

I. IZVOARE INEDITE:

I.1. Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (ACNSAS)

Fond Documentar (D):

Dosar nr. 011539 [Federația Asociațiilor Creștine Studentești din România (anii 1925-1935)]

Dosar nr. 008924, vol. 5 [Documente. Broșuri-ziare];

Dosar nr. 011295 [„Dimineața” – ziar (anii 1935-1945)];

Dosar nr. 014126 [Ministerul Propagandei Naționale. Biroul cenzurii: publicațiile (ziare, reviste) 1942];

Dosar nr. 012694, vol. 1 [Mișcarea studentească anii 1930-1937];

Dosar nr. 012694, vol. 8 [Mișcarea studentească anii 1934-1943];

Dosar nr. 008848, vol. 110 [Rapoarte lunare și alte adnotări ale poliției (1931-1937)];

Dosar nr. 008907 [P.N.L. Decupări din ziarele vremii asupra condamnării și executării lui C.Z. Codreanu (1933-1934 și 1939)];

Dosar nr. 008912, vol. 1-2 [Activități legionare];

Dosar nr. 010765 [Comentarii presă asupra asasinării lui I.G. Duca (dec. 1933-ian. 1936)];

Dosar nr. 012678, vol. 2 [Societatea ziariștilor];

Dosar nr. 011551 [Ateneele populare din România (societăți și asociații – anii 1926-1947)];

Dosar nr. 011821 [Societățile și asociațiile studentești din România (1927-1934)];

Dosar nr. 011859 [Sindicate: diverse (anii 1933-1935)];

Dosar nr. 012056 [Acțiuni studentești (anii 1932-1933)];

Dosar nr. 012151 [Aspecte ale situației politice în țară. Decupări din ziare (anul 1934)];
Dosar nr. 012152 [Aspecte ale Poliției interne. Rezultate din presă și alte material din perioada 1934-1939];
Dosar nr. 013653, vol.1-5 [Activitatea studențească];
Dosar nr. 011052 [Activitate P.N.L. (an 1929)];
Dosar nr. 011053 [P.N.L. (1936)];
Dosar nr. 010767 [Asociația YMCA (1930- 1946)];
Dosar nr. 014758, vol. 1 [Asociația YMCA (1930-1946)];
Dosar nr. 014758, vol. 6 [Asociația YMCA (1946-1947)];
Dosar nr. 014758, vol. 8 [YMCA 1946-1947];
Dosar nr. 011546 [Congresele studențești din România (anii 1933-1934)];
Dosar nr. 008189 [Societatea Studenților în Teologie din România (anii 1924-1942)];
Dosar nr. 010767, vol. 1 [Congrese studențești în România (1922-1928)];
Dosar nr. 010767, vol. 2 [Dezordinile studențești de la Oradea (anul 1928)];
Dosar nr. 013653, vol. 1 [Congresul Uniunii Studenților din România (28, 29, 30 noiembrie și 1 decembrie 1926)];
Dosar nr. 013653, vol. 2 [Congresul studențesc de la Mănăstirea Bistrița (1-2 august 1927)];
Dosar nr. 011545 [Congresele studențești din România (anii 1931-1932)];
Dosar nr. 011546 [Congresele studențești din România (anii 1933-1934)];
Dosar nr. 004011 [Partidele politice din România (anii 1933-1941)];
Dosar nr. 011274 [Organizația de tineret „Vlad Țepeș” – 1929-1936];

Fond Penal (P):

Dosar nr. 013495, vol. 1 [Posteucă Dumitru și Teodorescu Alexandru. Crimă de război];
Dosar nr. 013495, vol. 2 [Sandu Tudor];
Dosar nr. 0132206, vol. 1 [Sandu Tudor];
Dosar nr. 000232, vol. 23 [Alexandru Marcu și alții/Vulcănescu Mircea Aurel];

Fond Informativ (I)

Dosar nr. 073552, vol. 1 [Ionescu H. Nae];

Dosar nr. 073552, vol. 2 [Ionescu Nae];
Dosar nr. 013206, vol. 1-2 [Nichifor Crainic];
Dosar nr. 163504, vol. 1 [Sterian Paul];

Fond Rețea (R)

Dosar nr. 330218 [Agentul Anton/Petru Comarnescu].

I.2. Arhivele Naționale Istorice Centrale

Fonduri Personale și Familiare: Acterian - Familial (1904-1973)

Inventarul 1824

- Dosar nr. 50, 1933, 16 ian.-1 aug.;
- Dosar nr. 51, 1933, aug.7-1934, 5 februarie;
- Dosar nr. 52, 1934 6 februarie-28 sept.;
- Dosar nr. 53, 1934;
- Dosar nr. 54, 1935;
- Dosar nr. 55, 1935;
- Dosar nr. 56, 1935,
- Dosar nr. 57, 1936;
- Dosar nr. 58, 1936-1937;

Inventarul 1518 Aușnit Max (1933-1940)

- Dosar nr. 35, 1936;

Fond: Ion Călugăru, 1920-1972

Inventar 1630

- Dosar 3

Fond: Crainic Nichifor, 1930-1964

Inventar 2302

- Dosar 12

Fond: Miron Cristea, 1886-1975

Inventar 1662

- Vol. IV, dosar nr. 7;
- Vol. V, dosar nr. 8;
- Vol. VI, dosar nr. 9;

Fond: A.C. Cuza, 1849-1848

Inventar 1139

- Dosar 103, 1932,
- Dosar 98, 1927 martie 1927.
- Dosar 95, 1937, 1 aprilie, ·
- Dosar 63, 1935 aug. 2-23 oct.,

Fond: Camil Petrescu, 1927-1956

Inventar 1673 Camil Petrescu

Fond: Petre Manoliu, 1935-1970

Inventar nr. 1703

- Dosar 1, febr. 1935.

Fond: Asociația Creștină a Femeilor din România

Inventar 1248

- Dosar 1, 1922.

Fond: Direcția Generală a Poliției vol. I, 1893; 1903-1936

Inventar 2349

- Dosar 219, 30 iunie 1935
- Dosar 203, 1935-1939.
- Dosar 66, 1935-1937.
- Dosar 39, 1935-1936.

- Dosar 40, 1935.
- Dosar 41, 1935.
- Dosar 29, 1935.
- Dosar 69, 1934.
- Dosar 103, 1933.
- Dosar 116, 1933-1940.
- Dosar 117, 1933.
- Dosar 184, 1936.
- Dosar 168, 1936-1937.
- Dosar 147, 1936.
- Dosar 41, 1933.
- Dosar 49, 1936-1940.
- Dosar 48, 1936.
- Dosar 71, 1932-1933.
- Dosar 70, 1932.
- Dosar 19, 6 febr. 1931-31 ian. 1932.
- Dosar 20, 11 febr. 1932-2 dec. 1932.
- Dosar 11, 1932-1933.

Fond: Direcția Generală a Poliției, Inspectoratele Regionale de Poliție; 1919-1952

Inventar 3322,

- Dosar 97: 1935, vol. I-II.
- Dosar 98: 1935, vol. I-II.
- Dosar 101, 1936, vol. I-II.

Fond: Documente ale unor personalități. Presa. 1880-1948

Inventar 3396

- Dosar nr. 160, 1935.
- Dosar nr. 745, 1934
- Dosar nr. 758, 1926

- Dosar nr. 37, 1933.

I.3. Arhiva Bibliotecii Academiei Române

- Arhiva 1156, *Istoricul Asociației Creștine a Femeilor Române*.

II. DICȚIONARE, ENCICLOPEDII, SCRIERI TEORETICE:

- ***, *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998;
- ***, *Dicționar cronologic. Literatura română*, coordonatori: I. C. CHIȚIMIA, AL. DIMA, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979;
- ***, *Dicționarul scriitorilor români*, vol. 1-4, coordonatori: Mircea ZACIU, Marian PAPAHAĞI, Aurel SASU, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995-2002;
- ***, *Dicționarul general al literaturii române*, vol. 1-7, coordonator Eugen SIMION, Editura Univers Enciclopedic, București, 2004-2009;
- ***, *Dicționar analitic de opere literare românești*, vol. I și II, coordonator Ion POP, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007;
- ***, *Enciclopedia universală britannica*, vol. 1-12, coordonatori Cornelia MARINESCU, Ilieș CÂMPEANU (coord.), Editura Litera, București, 2010
- ***, *Semnificațiile criticii contemporane*, studiu și antologie Florin MIHĂILESCU, Editura Eminescu, București, 1976;
- MARINO, Adrian, *Introducere în critica literară*, Editura Tineretului, București, 1968;
- MARINO, Adrian, *Modern, modernism, modernitate*, Editura pentru literatură universală, București, 1969;
- PĂCURARIU, Mircea, *Dicționarul teologilor români*, ediția a doua, revăzută și întregită, Editura Enciclopedică, București, 2002;
- POPA, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, ediția a II-a revizuită și adăugită, Editura Albatros, București, 1977;
- POPA, Mircea, *Dicționarul scriitorilor români*, vol. I-II, Editura Fundației, București, 1996;
- PRIBAC, Sorin, *Orientări și curente în antropologia culturală*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2004;

PRICOP, Constantin, *Seducția ideologiilor și rigoarea criticii*. Editura Integral, București, 1999;

SASU, Aurel, *Dicționarul biografic al literaturii române*, vol. I-II, Editura Paralela 45, Pitești, 2006;

III. MEMORIALISTICĂ:

ACTERIAN, Jeni, *Jurnalul unei fete greu de mulțumit*, ediție integrală, Editura Humanitas, București, 2021.

BÂRNA, Vlaicu, *Între Capșa și Corso*, ediția a III-a adăugită, prefată de Zigu Ornea, notă asupra ediției de Nicolae Bârna, Editura Polirom, Iași, 2014.

CIOCULESCU, Șerban, *Amintiri*, Editura Eminescu, București, 1975;

COMARNESCU, Petru, *Jurnal (1931-1937)*, Editura Institutul European, Iași, 1994;

CRAINIC, Nichifor, *Zile albe, zile negre, Memorii* vol. I - III, Editura Casa Editorială, București, 1991 – 1995;

CRISTEA, Elie Miron, *Note ascunse: Însemnări personale*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1999;

CROHMĂLNICEANU, Ovid S., *Amintiri deghizate*, Editura Nemira, București, 1994;

ELIADE, Mircea, *Memorii*, vol. I, Editura Humanitas, București, 1991;

ELIADE, Mircea, *Jurnal*, vol. II, Editura Humanitas, București, 2004;

ELIADE, Mircea, *Fragmentarium*, Editura Humanitas, București, 1994;

ELIADE, Mircea, *Jurnal portughez și alte scrieri*, vol. I, Editura Humanitas, București, 2006;

IONESCU, Eugen, *Nu*, cu o prefată de Mircea Vulcănescu, Editura Humanitas, București, 1991;

IONESCU, Eugen, *Război cu toată lumea. Publicistica românească*, ediție îngrijită de Mariana Vartic și Aurel Sasu, Editura Humanitas, București, 1992;

IONESCU, Nae, *Roza Vânturilor. 1926-1933*, ediție îngrijită de Mircea Eliade, cu o prefată de Nae Ionescu și o postfață de Mircea Eliade, Editura Hoffman, Caracal, 2021;

IONESCU, Nae, *Teologia. Integrala publicisticii religioase*, Editura Deisis, Sibiu, 2003;

PANDREA, Petre, *Memoriile mandarinului valah*, Editura Albatros, București, 2001;

SEBASTIAN, Mihail, *Articole din Cuvântul lui Nae Ionescu*, ediție și prefată de Miruna

- Lepuş, Editura Vremea, Bucureşti, 2016;
- SEBASTIAN, Mihail, *Cum am devenit huligan*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2016;
- VULCĂNESCU, Mircea şi Mihail MANOILESCU, *Tendinţele tinerei generaţii*, Tipografia ziarului „Univers”, Bucureşti, 1934.
- VULCĂNESCU, Mircea, *Nae Ionescu așa cum l-am cunoscut*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2003;
- VULCĂNESCU, Mircea, *pentru o nouă spiritualitate filosofică. Dimensiunea românească a existenţei (I)*, cuvânt înainte de Constantin Noica, ediţie şi studiu introductiv de Marin Diaconu, Editura Eminescu, Bucureşti, 1995;

IV. REFERINŢE BIBLIOGRAFICE DESPRE FLOAREA DE FOC:

- BOIA, Lucian, *Capcanele istoriei. Elita intelectuală românească între 1930 şi 1950*, ediţia a II-a, Editura Humanitas, Bucureşti, 2012;
- CĂLINESCU, George, *Istoria literaturii române de la origini şi până în prezent*, ediţia a II-a, revăzută şi adăugită. Ediţia şi prefaţă de Alexandru Piru, Editura Minerva, Bucureşti, 1982;
- CIORNEA, Carmen, „«Floarea De Foc» («Fire Flower») - Sandu Tudor's Newspaper”, în *Management Intercultural*, Issue 38/2017, pp. 85-95;
- CIORNEA, Carmen, „The publicist Sandu Tudor. The paradox of the reception of the director of the newspaper «The Faith»”, in volume of the 4th International Conference of the NORD events *Rethinking Global Space, Culture and Change in Organizations*, pp. 61-67.
- JINGA, Constantin, *Ieroschimonahul Daniil Sandu Tudor – omul şi opera*, Editura Christiana, Bucureşti, 2005.
- ORNEA, Zigu, *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească*, ediţia a IV-a, cu o prefaţă de Marta Petreu, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2015;

V. LUCRĂRI DE SPECIALITATE:

- ***, *Autocefalia: libertate şi demnitate*, editor coordonator Dragoş Vlădescu, Editura Basilica a Patriarhiei Române, Bucureşti, 2010;
- ***, *Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist*, EIBMBOR,

- București, 2007, pp. 158-167;
- ALEXANDRESCU, Sorin, *Paradoxul român*, Editura Univers, București, 1998;
- BLAGA, Lucian, *Cenzura Transcendentă: Încercare metafizică*, Editura Cartea Românească, București, 1934;
- BLAGA, Lucian, *Cunoașterea luciferică*, Editura Tiparul Institutului de arte grafice – Dacia Traiană, Sibiu, 1933;
- BLAGA, Lucian, *Eonul dogmatic*, Editura Cartea Românească, București, 1931;
- BLAGA, Lucian, *Trilogia cunoașterii*, Editura Humanitas, București, 2013;
- BOIA, Lucian, *Capcanele istoriei. Elita intelectuală românească între 1930 și 1950*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Humanitas, București, 2012;
- BOIA, Lucian, *Dosarele secrete ale agentului Anton. Petru Comarnescu în Arhivele Securității*, Editura Humanitas, București, 2014;
- BUTOI, Ionuț, *Mircea Vulcănescu. O microistorie a interbelicului românesc*, Editura Eikon, București, 2015
- CĂLINESCU, George, *Istoria literaturii române de la origini și până în prezent*, ediția a II-a, revăzută și adăugită. Ediția și prefață de Alexandru Piru, Editura Minerva, București, 1982;
- CIORNEA, Carmen, „Să nu fiți căldicei!” *Sandu Tudor și întemeierea Rugului Aprins* (1940-1952), prefață dr. Marius Oprea, cuvânt înainte Pr. Nicolae Bordașiu, Editura Eikon, București, 2018;
- CIORNEA, Carmen, *Chipul Rugului Aprins*, prefață Marius Vasileanu, Editura Eikon, București, 2015.
- CIORNEA, Carmen, *Hieroschemamonk Daniil Sandu Tudor – mystical poet*, Editura Eikon, București, 2021;
- CIORNEA, Carmen, *Priest Daniil Sandu Tudor – a microhistory of the resistance during the communist totalitarianism*”, AB-ART Publishing House, Budapesta, 2020;
- CIORNEA, Carmen, *Sandu Tudor și asociațiile studențești creștine din România interbelică*, prefață dr. Nicușor Nacu, Editura Eikon, București, 2017;
- CLARK, Roland, *Sfânta tinerețe legionară. Activismul fascist în România interbelică*, Editura Polirom, Iași, 2015;
- ELIADE, Mircea, *Memorii*, Editura Humanitas, București, 1991;

- ELIADE, Mircea, *Profetism românesc*, vol. I, București, Editura Roza Vânturilor, 1990;
- HEINEN, Armin, *Legiunea Arhanghelului Mihail*, Editura Humanitas, București, 2006;
- IORGA, Nicolae, *Istoria literaturii românești contemporane*, vol. II – *În căutarea fondului*, Editura Adevărul, București, 1934;
- LOVINESCU, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. I-III, Editura Minerva, București, 1981;
- MAFTEI, Ionel, *Personalități ieșene. Aniversări și comemorări 2018*, Editura Asachiana, Iași, 2018;
- MANOLESCU, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008;
- MARIA, regina României, *Însemnări zilnice (1 ianuarie-31 decembrie 1926)*, volumul VIII, traducere de Sanda Ileana Racoviceanu, îngrijire de ediție, cuvânt înainte și note de Vasile Arimia, Editura Cognitia, București, 2010;
- MICU, Dumitru, *Gândirea și gândirismul. Momente și sinteze*, Editura Minerva, București, 1975;
- MINCU, Marin, *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea*, Editura Pontica, Constanța, 2008;
- ORNEA, Zigu, *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească*, ediția a IV-a, cu o prefață de Marta Petreu, Editura Cartea Românească, București, 2015;
- POCITAN, Veniamin, *Momente din viața și activitatea lui Melchisedec între anii 1856-1861*, București, 1936;
- SDROBIȘ, Dragoș, *Limitele meritocrației într-o societate agrară. Șomaj intelectual și radicalizare politică a tineretului în România interbelică*, Editura Polirom, Iași, 2015;
- ȘTEFĂNESCU, Alex., *Istoria literaturii române contemporane. 1941-2000*, Editura Mașina de scris, București, 2005;
- TUDOR, Ieroschimonahul Daniil Sandu, *Taina Rugului Aprins. Scrieri și documente inedite*, ed. Gheorghe Vasilescu, Editura Anastasia, București, 1999;
- TUDOR, Sandu, „Floarea de foc” 1932-1936, ediție îngrijită de Carmen Ciornea, Editura Eikon, București, 2022;
- TUDOR, Sandu, *Seamă de cuvinte. Introducere la Acatistul preacuviosului părintelui nostru Sf. Dimitrie cel Nou boarul din Basarabov. În Ieroschimonahul Daniil de la Rarău*

(Sandu Tudor), *Acatiste*, prima ediție integrală, îngrijită de Alexandru Dimcea, Gabriel Moldoveanu, Editura Christiana, București, 2009;

VRABIE, Gheorghe, *Gândirismul – Istoric. Doctrină. Realizări*, Editura Cugetarea, București, 1940.

VI. ARTICOLE DIN PERIODICE:

- ***, „Ce vrem” în *Cuvântul studențesc*, București, I, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 1;
- ***, „O problemă uitată”, în *Unirea*, anul XXXVI, nr. 45, 6 noiembrie 1926, p. 1;
- ***, „Considerațiuni asupra cauzelor și caracterului mișcării studențești”, în *Cuvântul studențesc*, București, I, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 2;
- ***, „De la noi, la Blaj”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 607, 10 noiembrie 1926, p. 1 [Semnat: *Un asecerist mai în vârstă*];
- ***, „Manifestul studenției universitare din întreaga țară” în *Cuvântul studențesc*, București, I, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 1;
- ***, „Cuvinte pentru drum”, în *Buletinul Asociației Studenților Creștini din România*, anul I, nr. 1, aprilie 1923, p. 1 (articol semnat ASCR);
- ANTONESCU, G.G., „Rolul școalei în societatea românească de azi”, în *Revista generală a învățământului*, anul XIV, nr. 5, mai 1926, pp. 301-309;
- AXENTE, Eugenia, „Congresul din Bran”, în *Buletinul Asociației Studenților Creștini din București*, anul V, nr. 1, decembrie 1927, pp. 14-17;
- BĂNCILĂ, Vasile, „Despre noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 3, 1 ianuarie;
- BLAGA, Lucian, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 44;
- CĂLINESCU, George, „«Crinul alb» și «Laurul negru»”, în *Viața literară*, anul III, nr. 92, 3 noiembrie 1928, pp. 1-2;
- CĂLINESCU, George, „Generație bombastică”, în *Viața literară*, anul III, nr. 91, 27 octombrie 1928, pp. 1-2;
- CIOCULESCU, Șerban, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 45;
- CIORNEA, Carmen, “From Monk Agaton to Hieroschemamonk Daniil. The clandestine

- stage of «Rugul Aprins» («The Burning Bush»)", in *SEA–Practical Application of Science*, Volume VII, Issue 21, 2019, pp. 293-302;
- CIORNEA, Carmen, "Monk Agaton (Sandu Tudor) and the desires of the christian mission", *Network Intelligence*, volume VIII, Issue 15, 2020, pp. 35-43;
- CIORNEA, Carmen, "Paradoxical reception of Sandu Tudor's works during The Second World War", in *Management Intercultural*, Volume XIX, nr. 39, 2017, pp.175-188;
- CIORNEA, Carmen, "Sandu Tudor, the mentor and the catalyst of spiritual movement from Antim. The evolution of association «Burning Altar»", in *Management Intercultural*, nr. 37, 2016, pp. 415-420;
- CIORNEA, Carmen, "The «Rugul Aprins» («The Burning Bush») Association between legality and legitimacy", in *Cross-Cultural Management Journal*, nr.1, 2020, pp. 31-39;
- CIORNEA, Carmen, "The arrest and the investigation of the group «Rugul Aprins» («The Burning Bush»)", in *Law, Society & Organisations*, Volume V, Issue 8, 2019, pp. 49-57;
- CIORNEA, Carmen, "The First Arrest of Monk Agaton (Sandu Tudor). Jilava, Poarta Albă, Culmea – human avatars in the prison", in *SEA–Practical Application of Science*, Volume VII, Issue 21, 2019, pp. 285-292;
- CIORNEA, Carmen, "The investigation and the trial of the Monk Agaton (Sandu Tudor). The paradoxical twin situation victim-executioner", *SEA–Practical Application of Science*, volume VIII, 2020, Issue 22, pp. 91-105;
- CIORNEA, Carmen, "The trial of the group of «Rugul Aprins» («The Burning Bush»)", in *Law, Society & Organisations*, Volume V, Issue 8, 2020, pp. 33-42;
- COMARNESCU, Petru, „Actualități", în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 1, octombrie 1928, p. 2;
- CRAINIC, Nichifor, „Spiritualitate", în *Gândirea*, anul VIII, nr. 8-9, august-septembrie 1928, pp. 307-310;
- CRAINIC, Nichifor, „Cronica mărunță", în *Gândirea*, anul VIII, nr. 10, octombrie 1928, pp. 420-421;
- CRAINIC, Nichifor, „Noua spiritualitate", în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 44;

CRAINIC, Nichifor, „Sensul tradiției”, în: *Gândirea*, anul IX, nr. 1, ianuarie 1929, pp. 1-11;

DELEANU, Paul Costin, „Adeziune”, *Floarea de Foc*, anul I, nr. 1, 6 ianuarie 1932, p. 2;

DRAGNEA, Radu, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 44;

ELIADE, Mircea „Itinerariu spiritual. Ortodoxie”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 924, 12 noiembrie 1927, p. 1;

ELIADE, Mircea, „Confesiuni și semnificații”, în *Cuvântul*, anul IV, nr. 1242, 6 octombrie 1928, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. I.Linii de orientare”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 857, 6 septembrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. II.Critica diletantismului”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 860, 9 septembrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. III.Către un nou diletantism”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 862, 11 septembrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. IV.Între catedră și laborator”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 867, 16 septembrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. V.Experiențele”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 874, 23 septembrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. VI.Cultură”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 885, 4 octombrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. VII.Insuficiența literaturii”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 889, 8 octombrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. VIII. Teozofie?”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 903, 22 octombrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. IX.Misticismul”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 911, 30 octombrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. X.Între Luter și Ignațiu de Loyola”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 915, 3 noiembrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. XI.Ortodoxie”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 924, 12 noiembrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Itinerariu spiritual. XII.Final”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 928, 16

noiembrie 1927, pp. 1-2;

ELIADE, Mircea, „Justificarea bucuriei”, *Floarea de Foc*, anul II, nr. 3, 30 aprilie 1933, p. 1;

ELIADE, Mircea, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 47;

ELIADE, Mircea, „Pașoptism și umanism”, *Floarea de Foc*, anul II, nr. 1, 25 martie 1933, p. 2;

ELIADE, Mircea, „Sensul «Itinerariului spiritual»”, în *Viața literară*, anul III, nr. 87, 9 iunie 1928, pp. 1-2;

GEORGESCU, N., „ODAS”, în *Buletinul Asociației Studenților Creștini din România*, anul I, nr. 2, iunie 1923, pp. 8-9;

GOGA, Octavian, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 43;

IONESCU, Nae, „Adevăruri pe jumătate”, din *Cuvântul*, anul VIII, nr. 2445, pp. 1;

IONESCU, Nae, „Dumineca”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 849, 29 august 1927, p. 1;

IONESCU, Nae, „Duminica”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 954, 12 decembrie 1927, p. 1;

IONESCU, Nae, „Duminica”, în *Cuvântul*, anul IV, nr. 1153, 9 iulie 1928, p. 1;

IONESCU, Nae, „Duminica”, în *Cuvântul*, anul IV, nr. 1272, 5 noiembrie 1928, p. 1;

IONESCU, Nae, „FASCR-ul la Cernăuți”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 601, 3 noiembrie 1926, p. 1. [Semnat *Skythes*];

IONESCU, Nae, „Între generații”, în *Cuvântul*, anul IV, nr. 1247, 11 octombrie 1928, p. 1;

IONESCU, Nae, „Învățămintul teologic”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 498, 5 iulie 1926, pp. 1;

IONESCU, Nae, „La Bran”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 853, 2 septembrie 1927, p. 1.

IONESCU, Nae, „Spirit nou în Biserică”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 748, 1 mai 1927, p. 1;

IONESCU, Nae, „YMCA”, în *Cuvântul*, anul III, nr. 866, joi, 15 septembrie 1927, p. 1;

IORGA, Nicolae, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 42.

JIANU, Ionel, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 45.

LOVINESCU, Eugen, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 43.

- MANOILESCU, Grigore, „FASCR, factor de apropiere internațională, în *Buletinul Asociației Creștine Studențești din București*, anul II, nr. 2, pp. 22-23.
- MANOILESCU, Nicolae, „Poezia între cele două războaie mondiale. Vârsta modernă a lirismului”, în vol. *Istoria literaturii române. Studii*, coord. de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, București, Editura Academiei RSR, 1979, pp. 218-221.
- NESTOR, Ion, „În jurul «Manifestului Crinului Alb»”, în *Cuvântul*, anul IV, nr. 1252, 16 octombrie 1928, pp. 1-2.
- NOICA, Constantin, „Notații”, în *Vremea*, anul II, nr. 66, 6 iunie 1929, p. 2.
- PAVEL, Sorin, NESTOR, Ion și PETRE MARCU-BALȘ, „Manifestul Crinului alb”, în *Gândirea*, anul VIII, nr. 8-9, august-septembrie 1928, pp. 311-317.
- PĂCURARIU, Pr. prof. Mircea, „Istoria învățământului teologic în Biserica Ortodoxă Română”, în *BOR*, anul XCIX, nr. 9-10, 1981, pp. 979-981;
- PETCU, Nicoleta, „Asociația Creștină a Femeilor Române și Casa Mare din Bran a Reginei Maria a României”, în *Muzeul Național*, XXV, 2013, pp. 259-270;
- POLIHRONIADE, Mihail, „În jurul unui manifest”, în *Cuvântul*, anul IV, nr. 1243, 7 octombrie 1928, pp. 1-2.
- POLIHRONIADE, Mihail, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 47.
- POLIHRONIADE, Mihail, „Răspuns unui «fiu al Soarelui»”, în *Universul literar*, anul XLIV, nr. 44, 28 octombrie 1928, p. 709.
- PROTOPOPESCU, I.D., „În chestiunea YMCA”, în: *Cuvântul*, anul III, nr. 868, sâmbătă, 17 septembrie 1927, p. 3;
- RALEA, Mihai, „Rasputinism”, în *Viața românească*, XX, nr. 12, decembrie 1928, pp. 332-340.
- RĂDULESCU, Mihai, „Sandu Tudor în derivă spre stânga. *Floarea de Foc*”, nr. 5, *Permanențe*, nr. 6, iunie, 2005, p. 13
- RĂDULESCU-MOTRU, Constantin, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, pp. 42-43.
- SEBASTIAN, Mihail, „Note pe marginea unei anchete”, în *Cuvântul*, anul IV, nr. 1303, 6 decembrie 1928, p. 2;
- SEBASTIAN, Mihail, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie

- 1929, p. 47.
- SOROHAN, Elvira, „O revistă și colaboratorii ei”, *Convorbiri literare*, aprilie 2002.
- STAHL, Henri H. „Școala monografiei sociologice”, în *Arhiva pentru Știință și Reformă Socială*, anul XIV, 1936, pp. 1146-1162;
- STERIAN, Paul, „După Cumpăna”, în *Buletinul Asociației Studenților Creștini din România*, anul I, nr. 1, aprilie 1923, p. 3;
- STERIAN, Paul, „Rostul și ființa ASCR-ului”, în *Buletinul Asociației Studenților Creștini din România*, anul I nr. 2, iunie 1923, p. 9;
- TUDOR, Sandu, „Acatistul Sfântului Dimitrie-cel-Nou Basarabov”, în *Gândirea*, anul VII, nr. 10, octombrie 1927, pp. 235-251;
- TUDOR, Sandu, „Ametafizicul Apusului”, *Floarea de Foc*, anul I, nr. 11, 19 martie 1932, p. 1.
- TUDOR, Sandu, „Apolog pentru o nouă cruzime”, *Floarea de Foc*, anul I, nr. 6, 13februarie 1932, p. 1.
- TUDOR, Sandu, „Balada Cneazului tâlhar”, în *Gândirea*, anul IX, nr. 8-10, august-octombrie 1929, pp. 310-311;
- TUDOR, Sandu, „Cartea Muntelui Sfânt”, în *Gândirea*, anul X, nr. 3, martie 1930, pp. 79-87;
- TUDOR, Sandu, „Cartea Muntelui Sfânt”, în *Gândirea*, anul X, nr. 4, aprilie 1930, pp. 108-117;
- TUDOR, Sandu, „Cartea Muntelui Sfânt”, în *Gândirea*, anul X, nr. 6-7, iunie-iulie 1930, pp. 200-205;
- TUDOR, Sandu, „Fapte și documente”, în *Floarea de foc*, anul III, nr. 22, 2 iulie 1936, p. 4.
- TUDOR, Sandu, „Gleb”, în *Gândirea*, anul XII, nr. 4, aprilie 1932, pp. 167-172;
- TUDOR, Sandu, „Grăsunul bârfăreț”, în *Floarea de Foc*, anul I, nr. 3, 23 ianuarie 1932, p. 1.
- TUDOR, Sandu, „Mic Canon pentru Maica Domnului (versuri)”, în *Gândirea*, anul VIII, nr. 4, aprilie 1928, pp. 154-155;
- TUDOR, Sandu, „Notă”, în *Floarea de foc*, anul II, nr. 1, 25 martie 1933, p. 8.
- TUDOR, Sandu, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 45.

- TUDOR, Sandu, „Pentru Alonie Cuviosul cel cu straie mândre”, în *Gândirea*, anul IX, nr. 6-7, iunie-iulie 1929, pp. 248-251;
- TUDOR, Sandu, „Poesii”, în *Gândirea*, anul X, nr. 10, octombrie 1930, pp. 336-337;
- TUDOR, Sandu, „Prolegomene: Omul negativ”, *Floarea de Foc*, anul II, nr. 1, 25 martie 1933, p. 1.
- TUDOR, Sandu, „Prolog pentru ceasul acesta”, *Floarea de Foc*, anul I, nr. 1, 6 ianuarie 1932, p. 1.
- TUDOR, Sandu, „Răgaz vecernic (versuri)”, în *Gândirea*, anul XI, nr. 11, noiembrie 1931, p. 451;
- TUDOR, Sandu, „Roata înaripată (versuri)”, în *Gândirea*, anul XI, nr. 9, septembrie 1931, pp. 331-332;
- TUDOR, Sandu, „**Scrisoare către prietenii triști din generație**”, în *Floarea de Foc*, anul II, nr. 3, 30 aprilie 1933, p. 5.
- TUDOR, Sandu, „Sfânta Rumânie”, în *Floarea de foc*, anul III, nr. 1, 25 ianuarie 1936, p. 5.
- TUDOR, Sandu, „Spre marea Călătorie”, în *Gândirea*, anul VIII, nr. 10, octombrie 1928, p. 385;
- TUDOR, Sandu, „Spre o renaștere a ortodoxiei”, în *Ideea creștină*, publicația Federației Asociațiilor Creștine din România, anul I, nr. 2, pp. 1-3;
- TUDOR, Sandu, „Stih pentru pământ, Avânt frânt, Plecare în voinicie (versuri)”, în *Gândirea*, anul XI, nr. 6-8, iunie-august 1931, pp. 252-253;
- TUDOR, Sandu, „Stihuri de Psalt Nou”, în *Gândirea*, anul VIII, nr. 2, februarie 1928, pp. 74-75;
- TUDOR, Sandu, „Suire lăuntrică”, în *Gândirea*, anul XI, nr. 1, ianuarie 1931, p. 20;
- TUDOR, Sandu, „Ultima auzire”, în *Gândirea*, nr. 1-2, anul IX, ianuarie-februarie 1929, p. 13;
- TUDOR, Sandu, „Un drum de capăt de an”, în *Buletinul Asociației Studenților Creștini din România*, anul IV, nr. 1, ianuarie 1927, p. 4;
- TUDOR, Sandu, „Urmare la «YMCA»”, în *Cuvântul*, anul al III-lea, nr. 878, marți 27 septembrie 1927, p. 2;
- TUDOR, Sandu, „Variantă de bocet la zorii zilei (versuri)”, în *Gândirea*, anul XI, nr. 4, ianuarie 1931, pp. 163-164;

- TUDOR, Sandu, „Versuri [A nechezat în stepă vestea primăverii], [Pâinea noastră cea spre ființă], [Încep din munte ploile]”, în *Gândirea*, anul IV, nr. 12-13, august-octombrie 1925, pp. 378-380;
- TUDOR, Sandu, „Versuri [Idilă automnală], [Digul], [Icoană], [Unde sunt cocorii lui Ibycos?]”, în *Gândirea*, anul IV, nr. 6, octombrie 1925, pp. 300-302;
- TUDOR, Sandu, „Vestea Vieții (versuri)”, în *Gândirea*, anul X, nr. 12, decembrie 1930, p. 458;
- ȚIU, Ilarion, „Octavian Goga”, în *Jurnalul Național*, 15 ianuarie 2007, p. 2;
- VULCĂNESCU, Mircea, „Aspirația la creștinism și înțelesul ei actual”, în *Buletinul Asociației Studenților Creștini din România*, anul I, aprilie 1923, pp. 4-5;
- VULCĂNESCU, Mircea, „Confesionalism și interconfesionalism în viața Federației Asociațiilor Creștine Studențești din România”, în *Buletinul Asociației Studenților Creștini din România*, anul IV, nr. 2-4, februarie-aprilie 1927, pp. 28-31;
- VULCĂNESCU, Mircea, „Noua spiritualitate”, în *Tiparnița literară*, anul I, nr. 2, 30 noiembrie 1929, p. 46.